

Investește în România

GHIDUL INVESTITORULUI DE RETAIL

Pentru investitorii care fac primii pași pe piața de capital

OCTOMBRIE 2014

Investește în România

Acest ghid este adresat persoanelor care vor să afle cum funcționează bursa, respectiv care sunt pașii ce trebuie făcuți pentru a tranzacționa pe bursă. Acest ghid nu constituie sfaturi pentru investiții.

SUMAR

DESPRE BURSĂ	3
DE LA ECONOMII LA INVESTIȚII	5
ECONOMISIREA	5
STRATEGIA DE INVESTIȚII	7
INVESTIȚIILE LA BURSA DE VALORI BUCUREȘTI	8
CE SUNT ACȚIUNILE?	9
CE SUNT OBLIGAȚIUNILE?	10
CE SUNT FONDURILE DE INVESTIȚII?	11
CE SUNT PRODUSELE STRUCTURATE/CERTIFICATELE?	13
CUM ALEG BROKERUL/ INTERMEDIARUL CARE SĂ MĂ REPREZINTE?	13
CONTUL DE INVESTIȚII	14
TIPURI DE ORDINE DE TRANZACȚIONARE	15
INSTITUȚIILE DIN ARHITECTURA PIEȚEI DE CAPITAL DIN ROMANIA - REFERINȚE	16

DESPRE BURSA

Într-o definiție simplificată, putem spune că Bursa este o piață, un loc unde se vând și se cumpăra anumite tipuri de active, sub diverse

forme – acțiuni, obligațiuni sau alte titluri de valoare – cu respectarea reglementărilor specifice pieței de capital. În prezentul material vă vor fi prezentate instrumentele cele mai utilizate, denumite titluri de valoare, împreună cu caracteristicile acestora.

Tranzacțiile încheiate la Bursa de Valori București (BVB):

- Se înregistrează online, prin sistemul electronic de tranzacționare Arena. Sistemul asigură preluarea electronică a ordinelor introduse de intermediarii autorizați și execuția tranzacțiilor pe piețele administrate de BVB.

Bursa, ca operator al pieței de capital, are rolul să faciliteze fluxurile de bani între investitori (cei care

economisesc capital și vor să îl investească, „să îl înmulțească”) și emitenții de acțiuni (cei care au nevoie de capital pentru investiții în vederea dezvoltării afacerii lor).

Compania A are nevoie de bani pentru achiziția unor echipamente, terenuri, etc. necesare activității sale sau, poate chiar, pentru preluarea unei companii concurente. Astfel, A poate accesa un împrumut de la bancă sau poate atrage acești bani de la investitori, prin emisiune de acțiuni sau de obligațiuni către investitori.

Astfel, A obține banii necesari, iar investitorii au găsit o oportunitate pentru plasarea banilor.

Într-o astfel de operațiune sunt implicați și consultanți și brokeri, cei care asistă tranzacția și oferă consilierea necesară stabilirii unor specificații cât mai bune ale operațiunii, astfel încât aceasta să se încheie

Atunci când investitorul crede că o companie are potențial de dezvoltare, îi cumpără acțiunile în primul rând pentru a participa la afacere și abia apoi, în al doilea rând, pentru a le vinde mai scump după regula nescrisă a pieței de capital: **“Cumpără ieftin și vinde scump!”**.

Investitorii pot cumpăra astfel acțiuni nou emise, operațiune prin care firma obține fluxul de numerar necesar pentru investiții ce duc la creșterea valorii sale, respectiv cumpără acțiuni disponibile la tranzacționare, numerarul mergând la vânzătorul acțiunilor.

După ce am cumpărat acțiuni devenim unul dintre proprietarii companiei respective:

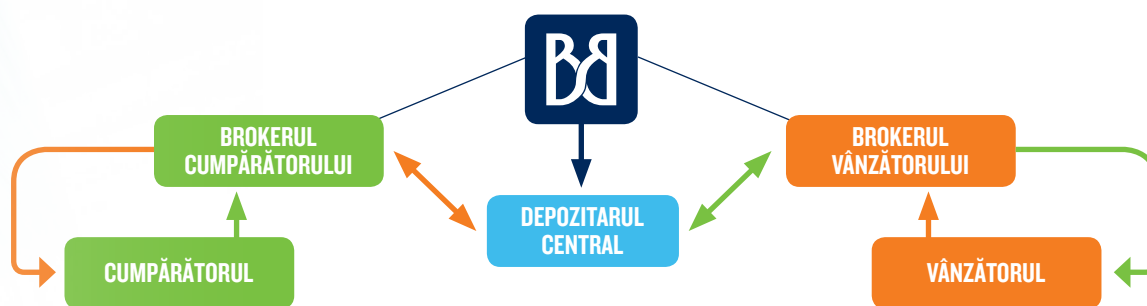
- Astfel, se dobândește dreptul de vot în Adunările Generale ale Acționarilor, unde se supune la vot inclusiv alegerea administratorilor companiei, dar și distribuirea unei părți din profitul companiei sub formă de dividende.

Investește în România

Tranzacțiile la Bursa de Valori București se derulează printr-un mecanism care asigură accesul direct și continuu al intermediarilor (brokerilor) la informațiile referitoare la preț și la rapoartele furnizate de emitenții listați, oferind astfel posibilitatea clienților de a lua decizia de investiție.

La Bursă, cumpărătorul nu se întâlnește efectiv cu vânzătorul, ci tranzacția se realizează prin intermediul unui broker autorizat, denumit intermediar participant la piață. Astfel, clientul dă brokerului ordinul de cumpărare/vânzare, brokerul introduce ordinul în sistemul bursei unde se întâlnește cu alte ordine, iar după negocierea prețului, are loc tranzacția.

Bursa transmite apoi brokerului confirmarea realizării tranzacției, iar Depozitarul Central datele participanților pentru compensarea/decontarea tranzacției. Depozitarul realizează, ulterior, transferul de proprietate al acțiunilor contra plată, între conturile între care s-au realizat tranzacțiile. Bani/acțiunile intră în contul brokerului care, ulterior, le distribuie clientului pentru care a intermediat tranzacția.

Tranzacția implică două fluxuri între cumpărător și vânzător: fluxul de transfer al banilor și fluxul de transfer al titlurilor de valoare prin transcrierea noului deținător în registrul acționarilor.

Derularea și finalizarea tranzacției se efectuează în intervalul T+2, adică la două zile lucrătoare de la data tranzacției. Astfel, în a doua zi lucrătoare de la tranzacție, cumpărătorul are în portofoliu titlurile achiziționate, iar la vânzător ajung banii încasați pentru titlurile vândute.

Investitorii se împart în două mari categorii:

- **Investitorii de retail** – sunt persoane fizice sau juridice care cumpără și vând titluri pe contul lor și în nume propriu.
- **Investitorii instituționali** – sunt în principal fonduri de pensii, fonduri de investiții, companii de asigurări, dar și bănci de investiții. Aceste tipuri de instituții dispun de manageri care administrează sume mari, în numele unor investitori de retail, care investesc indirect în piața de capital, prin cumpărarea de titluri emise de acestea.

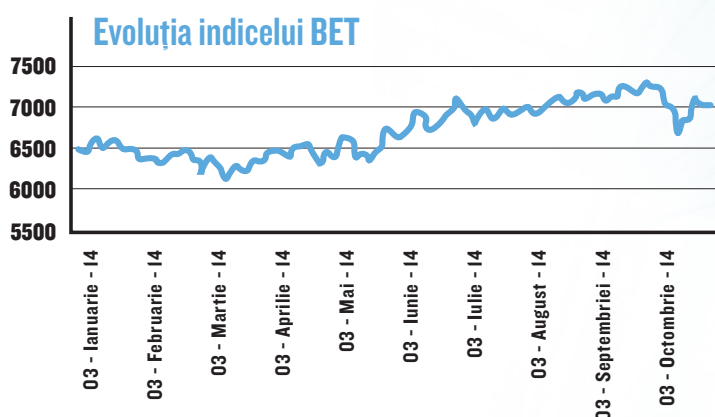
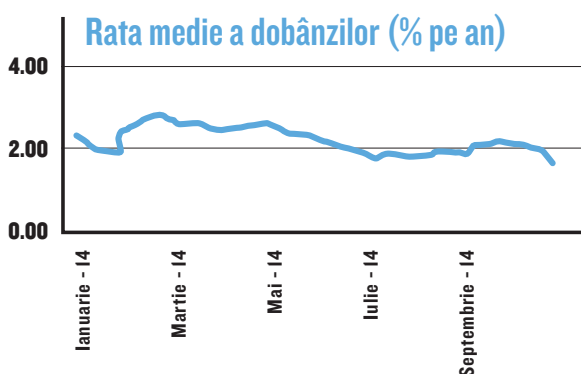
DE LA ECONOMII LA INVESTIȚII

Economisirea

Prin procesul de economisire practic se acumulează un capital, utilizat ulterior fie pentru realizarea unor obiective personale pe termen mediu și lung (achiziția unei case, a unei mașini, plata unor taxe de șco-

larizare, etc.), fie pentru siguranță (pentru evenimente neprevăzute sau chiar pentru viitor, la pensie). Fiecare persoană decide care sunt cele mai potrivite instrumente pentru plasarea banilor economisiți, paleta acestora extinzându-se de la cele cu rentabilitate mică și risc scăzut și până la cele cu rentabilitate mare și risc pe măsură. Important este, totuși, ca randamentul să se situeze peste rata inflației.

În primele zece luni din 2014, ratele medii ale dobânzilor pe piața monetară interbancară pentru depozitele atrase pe termen de 12 luni au fost de sub 3% pe an, coborând chiar ușor sub 2% pe an, în timp ce indicele BET al BVB a crescut cu 8,33%.

Surse: datele disponibile pe site-urile BNR și BVB

Investiția presupune plasarea banilor în anumite active cu scopul principal de a obține un randament așteptat. Astfel, în cazul investițiilor, scopul principal nu mai este minimizarea riscului ci maximizarea randamentului care poate fi obținut în condiții acceptabile de risc.

Condițiile acceptabile de risc diferă de la o persoană la alta. Unii investitori sunt dispuși să riște mai

mult în speranța că situația va evolua în favoarea lor și vor obține un profit mare, la fel cum există și investitori care nu doresc să-și asume decât un risc mediu sau scăzut și, ca atare, se vor mulțumi cu profituri mai modeste.

Profitul brut al unei investiții financiare este diferența dintre prețul curent sau prețul de vânzare al activului și prețul la care acțiunile respective au fost cumpărate, la care se adaugă veniturile obținute din operațiuni corporative ca dividendele nete încasate sau acțiuni gratuite primite. Pentru a ajunge la profitul net, sunt deduse costurile ocazionate cu tranzacția (comisionul plătit intermediarului tranzacției, taxe, impozite etc.).

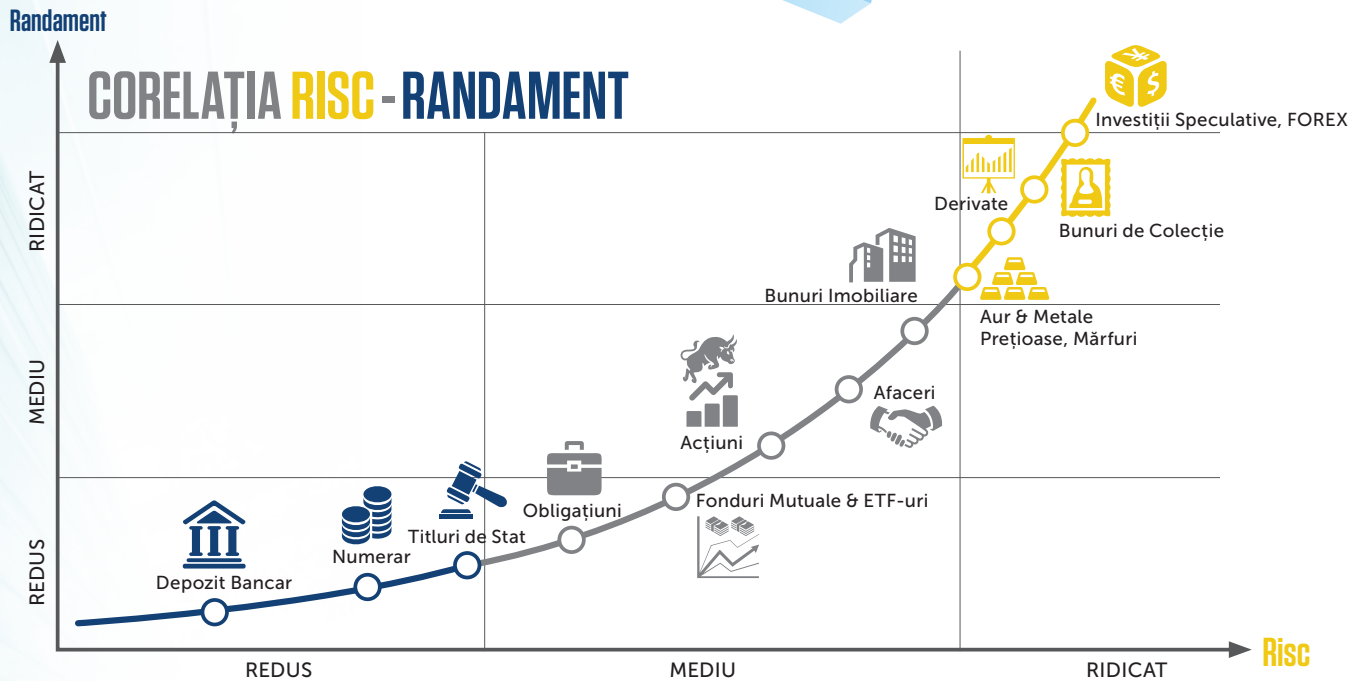
Randamentul unei investiții este exprimarea procentuală a profitului unei investiții, fiind calculat după formula:

$$\text{Randament} = \frac{\text{profit}}{\text{capital investit}} \times 100$$

Exemplu:

- Un investitor cumpără o acțiune la compania X la prețul de 1 leu și, după două luni, o vinde la prețul de 1,1 lei, iar pentru aceste operațiuni a plătit comisioane totale de 0,01 lei. Profitul său este de 0,09 lei (1 lei - 1,1 lei - 0,01 lei = 0,09 lei).
- Randamentul obținut împărțind profitul (0,09 lei) la investiția inițială (1 leu plătit la momentul cumpărării), astfel în acest caz randamentul net este de 9% pentru o perioadă de 2 luni de deținere.

Investește în România

În categoria investițiilor intră cea mai mare parte a tipurilor de plasamente: de la cele cu risc redus (ex. obligațiunile emise de companii) la cele cu risc mediu (ex. acțiunile listate la bursă) sau cu nivel mai ridicat de risc (ex. cum este cazul

derivatelor și al certificatelor turbo). Desigur, există și alte active în care se pot face investiții, precum obiecte de artă, imobile, terenuri etc. Totuși, întrucât acestea sunt mai greu de achiziționat, presupunând o investiție inițială mare, dar și mai greu de lichidizat, de vândut într-un interval scurt de timp, tot mai multe persoane se orientează către plasarea investițiilor în instrumente financiare tranzacționate la Bursă.

Notă:

- Asemenea oricărei investiții, investiția la Bursă poate fi caracterizată prin perioade favorabile dar și nefavorabile. Prețul instrumentelor financiare evoluează cu o anumită volatilitate (creșteri și scăderi succesive), existând riscul ca suma investită să scadă odată cu prețul activelor în care a fost investită. Astfel în acest caz randamentul net este de 9% pentru o perioadă de 2 luni de deținere.

În această lumină, alegerea celor mai potrivite strategii poate fi des-

tul de dificilă și este indicată identificarea unui echilibru între câștigurile pe care le vrem și riscurile pe care ni le putem asuma.

ECONOMISIRE

Obiectiv:
acumularea de capital

Risc asumat:
aproape zero

Randament posibil de obținut:
destul de redus

INVESTIȚIE

Obiectiv:
obținerea unui profit

Risc asumat:
Există în mod cert, iar gradul de risc depinde de activele în care investim

Randament posibil de obținut:
semnificativ mai mare

Strategia de investiții

Fie că este vorba de investiții pe termen scurt (speculativ) sau investiții pe termen lung, trebuie stabilite o planificare financiară și o strategie de urmat. Altfel spus, tre-

buie să stabilim exact ce sumă suntem dispuși să investim pentru început, cât de des vom depune bani noi în contul de investiții (dacă vrem să cumpărăm mai multe titluri), cât de des vrem să retragem bani din cont și care sunt obiectivele pe care ni le propunem. Strategia de investiții pe care o vom urma se poate stabili ulterior, împreună cu brokerul pe care l-am ales.

Investițiile pe piața de capital:

- Efortul pe care trebuie să îl depună un investitor este proporțional cu câștigul vizat. Pentru selectarea celor mai rentabile plasamente/investiții pe piața de capital, trebuie să ne formăm o imagine de ansamblu a pieței financiare și a pieței de capital, dar și a evoluției economiei și a companiilor în care vrem să investim. Mai pe scurt, sa investim informați.

Nivelul de risc acceptabil diferă de la un investitor la altul și din această cauză trebuie să ne stabilim clar care este toleranța la risc. Este indicat să stabilim mai multe scenarii, în care să luăm în calcul

cum am reacționa dacă portofoliul nostru ar scădea cu 10%, 20% sau poate chiar 30% și astfel, luând în calcul și așteptările pentru rentabilitate, să stabilim instrumentele în care să investim. Totodată, este indicat să ne setăm și anumite praguri la care să marcam profitul sau pierderea, adică să vindem când am înregistrat X% profit/pierdere (folosind ordinele „Stop” din platformele de tranzacționare).

CÂTEVA EXEMPLE DE STRATEGII:

PRUDENT – cu aversiune la risc, în acțiuni de dividend	MODERAT - cu risc mai ridicat, în acțiuni de creștere	AGRESIV – cu risc mai ridicat, în funcție de evaluarea companiilor
<p>Plasamentele sunt în principal în obligațiuni și în acțiuni lichide ale unor companii care an de an plătesc dividende cu o valoare semnificativă (acțiuni de dividend, cum mai sunt numite de investitori). Orizontul de timp recomandat pentru o astfel de investiție este mediu și lung.</p>	<p>Plasamentele sunt în principal orientate către acțiunile unor companii cu potențial ridicat de dezvoltare pe termen mediu și lung (acțiuni de creștere cum mai sunt denumite de către investitori). Este posibil ca acele companii să acorde dividende mici sau chiar deloc, preferând să păstreze banii pentru dezvoltare. Investitorul se va aștepta să câștige în principal din creșterea prețului acțiunilor pe care le deține. Astfel de investiții sunt mai riscante pentru că există posibilitatea ca politica de dezvoltare a companiei și investițiile făcute de aceasta să nu dea rezultatele scontate. Orizontul de timp recomandat pentru o astfel de investiție este mediu.</p>	<p>Există și investitori care cumpără în special acțiuni mai puțin tranzacționate, la mai multe companii din domenii diferite de activitate, respectiv din categorii de piață diferite, subevaluate ca preț de piață, în speranța că în perioadele de creștere acestea se vor sincroniza cu trendul general. Pe lângă companiile subevaluate la momentul respectiv, acești investitori vor include și alte instrumente de tranzacționare ca cele cu levier, asumându-și un risc mai ridicat. Orizontul de timp recomandat pentru o astfel de investiție este mediu și scurt.</p>

Investește în România

Lichiditatea este o componentă foarte importantă a pieței bursiere și o caracteristică ce nu trebuie neglijată. Aceasta este definită de specialiști ca posibilitatea de a transforma în bani un plasament, într-un timp cât mai scurt și fără ca

acest demers să conducă la scăderea semnificativă a valorii sale. Odată stabilită strategia de investiții, trebuie selectate titlurile care vor fi incluse în portofoliu, potrivit criteriilor menționate în strategie. Pentru aceasta este necesară o analiză atentă a caracteristicilor companiilor vizate, a evoluției performanțelor economice ale acestora pe parcursul unei perioade mai îndelungate de timp, încercând o estimare a tendinței viitoare a acestora.

Pentru un management cât mai bun al riscului, este recomandat să avem un portofoliu cât mai diversificat, care să includă acțiuni, unități de fond, obligațiuni, planuri de pensii/asigurări de viață cu acumulare.

Exemplu:

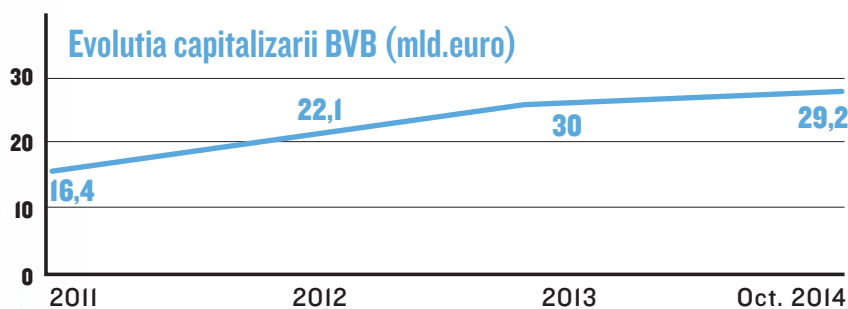
- O persoană care dispune în total de suma de 3.000 de lei ar putea decide să îi aloce în felul următor pentru un grad cât mai ridicat de diversificare: 500 de lei în depozite bancare, 500 de lei în obligațiuni sau fonduri mutuale și 2.000 de lei în acțiuni tranzacționate la bursă. Suma de 2.000 de lei poate la rândul său să fie diversificată prin investiția în 3-4 companii diferite, fiecare din alt sector de activitate (de exemplu petrolier, bancar, farmaceutic și industrie chimica).

Investițiile la Bursa de Valori București

Bursa de Valori București este cel mai important operator al pieței de capital din România, iar principalele titluri de valoare listate sunt acțiuni emise de companii din România. Dezvoltarea pieței de capital se poate vedea și în cifre. Capitalizarea (valoarea în funcție de prețurile acțiunilor) companiilor listate la BVB

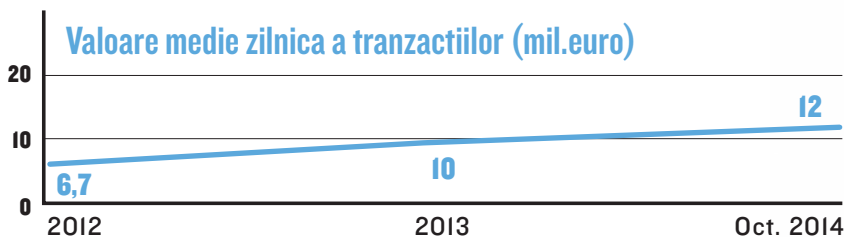
a ajuns la 29 miliarde de euro la finalul primelor zece luni ale anului 2014, după o creștere constantă în ultimii doi ani, cu un ritm anual de circa 35%.

Această evoluție se datorează pe de o parte creșterii numărului de companii de pe piața reglementată cu 5, ajungând la 83 (IPO-urile derulate în această perioadă au adus un plus de 4,4 miliarde euro la capitalizarea bursei). Un alt factor care a determinat această evoluție a fost reprezentat de creșterea prețurilor acțiunilor listate, de la începutul anului 2012 și până la finalul lunii octombrie 2014 indicele BET (al celor mai lichide 10 acțiuni) urcând cu peste 60%.

Cele mai importante 5 companii listate la BVB sunt Erste Group Bank AG (8,6 miliarde euro), OMV Petrom (5,6 miliarde euro), Romgaz

(3 miliarde euro), Fondul Proprietatea (2,6 miliarde euro) și New Europe Property Investments (2,2 miliarde euro). Valoarea medie zilnică a tranzacțiilor cu acțiuni realizate în anul 2014 la BVB (inclusiv ofertele publice) este circa 12 milioane euro/zi.

Alte puncte forte ale BVB sunt programul de privatizări derulate cu succes în ultimii ani. Începând din al treilea trimestru al anului 2013 și până în luna iulie a anului 2014 au fost realizate 3 oferte prin care

au fost listate companiile Nuclearelectrica, Romgaz și Electrica, ultimele două fiind de departe cele mai mari din istoria Bursei de Valori București, cu valori de 383 milioane euro și, respectiv, aproximativ 444 milioane euro. Procesul de privatizări va continua cu noi companii, nu doar din sectorul energetic. De asemenea, sunt anticipate listări inclusiv ale unor companii private.

- La Bursa de Valori București sunt disponibile mai multe active, printre care se regăsesc **acțiuni**, obligațiuni emise de **companii / municipalități sau consilii județene / Ministerul Finanțelor Publice, ETF sau fonduri închise de investiții** ale căror unități sunt tranzacționate la bursă, **produse structurate**.
- Bursa de Valori București administrează o piață reglementată, un sistem alternativ de tranzacționare, piața Nasdaq și, totodată, pune la dispoziție un segment pentru titlurile nelistate.

Ce sunt acțiunile?

Acțiunile tranzacționate la bursă sunt cele mai populare plasamente pe piața de capital, deoarece reprezintă un echilibru optim între riscul asumat (mai mare decât în cazul obligațiunilor, dar, totodată, mai mic decât în cazul instrumentelor cu levier) și câștigul potențial așteptat (care ar trebui să se situeze peste cel al dobânzii la obligațiuni).

Acțiunile atestă dreptul de proprietate pe care îl avem asupra unei părți din capitalul companiei emitente, bineînțeles, participația fiind proporțională cu numărul de acțiuni pe care le deținem.

Totodată, ca acționari avem dreptul de a primi sub formă de dividend o cotă parte din profitul companiei respective (dacă o astfel de decizie este aprobată în Adunarea Generală a Acționarilor – AGA).

Alte drepturi de care beneficiem când avem acțiuni la o companie:

- Informare cu privire la evoluția economico-financiară a companiei, de a ne exprima votul în AGA asupra unor decizii importante cu privire la activitatea și conducerea companiei, inclusiv posibilitatea de a alege și de a fi ales în Consiliul de Administrație al companiei;
- Dreptul asupra unei părți a activelor companiei, dacă va fi vorba de lichidarea acesteia.

Investește în România

Există mai multe criterii de clasificare a acțiunilor în funcție de caracteristicile acestora. Cele mai întâlnite tipuri de acțiuni sunt acțiunile comune, însă unele companii pot decide să emită și acțiuni preferențiale.

Acțiunile au o valoare nominală egală cu suma pe care ele o reprezintă în capitalul social al companiei. Valoarea nominală este doar o convenție și nu prezintă un punct de referință pentru a aprecia prețul de piață al acțiunii respective. Durata de viață a acțiunilor comune este nelimitată, spre deosebire de obligațiuni care au o durată de viață limitată.

ACȚIUNI COMUNE	ACȚIUNI PREFERENȚIALE
<p>Prezintă toate drepturile și caracteristicile discutate mai sus:</p> <ul style="list-style-type: none">• dreptul de proprietate asupra patrimoniului companiei;• dreptul de vot în Adunarea Generală a Acționarilor (AGA);• dreptul de a încasa dividend dacă societatea încheie exercițiul financiar anual cu profit, iar în AGA se hotărăște repartizarea de dividend. <p>Acest dividend este, așadar, variabil în funcție de rezultatele și politica pe care o are compania (de a investi în dezvoltarea activității sau de a distribui dividende acționarilor).</p>	<p>Acțiunile preferențiale presupun în general:</p> <ul style="list-style-type: none">• un dividend fix precizat încă de la început și care este încasat în fiecare an în care compania a realizat profit;• o limitare sau eliminare totală a dreptului deținătorilor de a participa la Adunarea Generală a Acționarilor (AGA) și de a vota. <p>Așadar, o companie promite plata cu regularitate a unui dividend mai ridicat pentru acționarii care cumpără acțiuni preferențiale, dar aceștia nu au dreptul să se implice în niciun fel în activitatea acesteia și nu pot influența deciziile care se iau în AGA.</p>
<p>Atunci când acțiunile comune se tranzacționează la bursă concomitent cu acțiunile preferențiale, prețurile lor vor fi diferite, tranzacționându-se pe piețe diferite.</p>	

Investiția în acțiuni listate la bursă se face atât pentru dividendele care ar putea fi obținute, cât și pentru anticipările investitorilor în ceea ce privește prețul la care ar putea urca acțiunile. Înainte de a cumpăra acțiunile unei companii este necesară o informare cu privire la domeniul în care aceasta activează, structura acționariatului, performanțele financiare, cadrul legislativ etc.

Prețul acțiunilor la bursă se schimbă aproape continuu în timpul unei ședințe de tranzacționare, în funcție de ordinele de vânzare și cumpărare plasate de investitori prin intermediul brokerilor. Acest preț reprezintă nivelul la care a fost efectuată cea mai recentă tranzacție cu acțiunea respectivă.

Practic, prețul de tranzacționare al acțiunilor poate fi influențat de o multitudine de factori printre care merită amintiți cel puțin următorii: evoluția generală a economiei și a pieței de capital, știrile transmise de companie (cu privire la câștigarea de noi contracte, intrarea pe noi piețe, investiții, schimbări ale conducerii, modificarea structurii acționarilor semnificativi, evoluția indicatorilor financiari etc.), estimările analiștilor prezentate în rapoartele de analiză întocmite de ei și transmise clienților sau chiar publicate, articole din presă, sentimentul general al investitorilor și psihologia pieței, semnale de analiză tehnică, etc.

Ce sunt obligațiunile?

Spre deosebire de acțiuni, care presupun o participare la capitalul social al companiei respective (adică faptul de a deveni asociat, partener în compania respectivă), obligațiunile sunt un împrumut pentru o perioadă determinată și pe care investitorii îl acordă companiei

care emite obligațiunile. Emitentul va plăti investitorilor o dobândă fixă sau variabilă, care este anunțată încă dinaintea emiterii acestora, iar la scadență va returna investitorilor banii împrumutați.

Obligațiunile sunt „instrumente financiare cu un venit fix”, întrucât dobânda este anunțată dinainte, în timp ce acțiunile sunt „instrumente financiare cu un venit variabil”, deoarece nu știm dinainte dacă o companie va acorda dividend sau ce valoare vor avea acestea, ele depinzând de profiturile înregistrate în fiecare an de către emitent.

Obligațiunile emise de o companie sunt numite **obligațiuni corporative**, cele emise de administrațiile publice locale sunt **obligațiuni municipale**, iar dacă emitentul este statul, prin Ministerul Finanțelor

Publice, acestea sunt denumite **titluri de stat**. Obligațiunile sunt emise de către emitentii care au nevoie de finanțare și care încearcă să o obțină un împrumut mai avantajos decât cel accesat de la bancă. Prin aceasta, în cazul companiilor se evită și alternativa unei majorări de capital care ar presupune o posibilă diluare a drepturilor de vot a acționarilor inițiali prin apariția de noi acționari în cadrul companiei.

Teoretic, riscul în cazul obligațiunilor emise de administrațiile publice centrale și locale este foarte redus, pentru că este greu de imaginat că acestea vor ajunge la incapacitate de plată și nu vor putea rambursa împrumutul obligatar, în timp ce obligațiunile corporative comportă un risc ceva mai ridicat.

CARACTERISTICILE PRINCIPALE ALE OBLIGAȚIUNILOR SUNT URMĂTOARELE

Datele de plată a dobânzii și a principalului	Dobânda	Convertibilitatea	Garantarea
<ul style="list-style-type: none"> Unii emitenți plătesc periodic cuponul de dobândă, fie trimestrial, fie semestrial. În mod similar și suma împrumutată poate fi rambursată în mai multe etape pe parcursul duratei de viață a obligațiunilor. <p>Ca excepție: Există și titluri pentru care toată dobânda și suma împrumutată sunt plătite integral la scadență. Aceste obligațiuni poartă denumirea de "obligațiuni cu cupon zero", deoarece nu plătesc nimic pe parcurs ci returnează totul doar la scadență.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Dobândă fixă; Dobândă variabilă, calculată în funcție de dobânzile de pe piața monetară interbancară plus o marjă de dobândă. Aceasta este calculată și anunțată periodic (trimestrial sau semestrial, spre exemplu). 	<ul style="list-style-type: none"> Unele obligațiuni pot fi transformate în acțiuni la anumite momente anunțate de companie (dacă deținătorii optează pentru conversie) sau la maturitate. Conversia este realizată în funcție de un raport între valoarea obligațiunilor și cea a acțiunilor. 	<ul style="list-style-type: none"> Unele obligațiuni sunt garantate printr-o poliță de risc financiar. Astfel, dacă emitentul intră în incapacitate de plată și la scadență nu poate rambursa împrumutul și plăți dobânda, cel care oferă polița de asigurare va plăti în locul său. <p>Ca atare riscul este ceva mai coborât în cazul obligațiunilor garantate și de aceea dobânda plătită de acestea este mai mică decât în cazul obligațiunilor negarantate.</p>

Ce sunt fondurile de investiții?

Fondurile de investiții, cunoscute și sub denumirea de fonduri mutuale sau organisme de plasament colectiv, sunt entități (fără personalitate juridică) care atrag și pun la comun banii mai multor persoane (investitori) și pe care apoi îi folosesc pentru realizarea diferitelor plasamente/ investiții, cu scopul de a multiplica sumele investite de

aceștia și de a genera astfel câștiguri pentru investitorii respectivi.

Altfel spus, fondurile de investiții sunt o formă de asociere prin care mai multe persoane își pun la comun resursele financiare pentru a fi investite pe piețele financiare, urmând ca rezultatele (profiturile sau după caz, pierderile) să fie împărțite în mod proporțional cu deținerile (numărul de unități de fond) pe care fiecare dintre aceștia le au în cadrul fondului în cauză.

Fondurile sunt administrate de o companie specializată, numită Societate de Administrare a Investițiilor (SAI), iar politica și strategia de investiții a fiecărui fond este prezentată printr-un set de documente obligatorii denumite generic "documentele fondului". În acest mod, investitorii se pot

Investește în România

hotărî în ce fond își plasează banii. Fondurile pot investi în orice tip de instrumente financiare (acțiuni, obligațiuni, depozite bancare, instrumente financiare derivate, valute, bilete la ordin etc), dar pot realiza și investiții în active imobili-

liare precum spații comerciale sau de birouri, terenuri sau alte categorii de active de același tip. Unele fonduri sunt create astfel încât să replice componenta unor indici bursieri, ceea ce înseamnă că vor investi cu predicție în acțiunile din componența indicilor respectivi. Prin aceste fonduri, investitorii pot avea acces indirect la un portofoliu diversificat și la costuri mai mici decât cele pe care le-ar presupune achiziția separată a acțiunilor care se regăsesc în indicii respectivi (vezi „Ghid ETF” pe site-ul BVB).

FONDURILE DE INVESTIȚII POT FI CLASIFICATE ÎN DOUĂ CATEGORII

Fonduri deschise

- Efectuează în mod continuu operațiuni de atragere de bani (clienții cumpără unități de fond emise de fondul respectiv) și de plăți către investitori (răscumpără de la clienți unități de fond);
- Au o durată de viață nedeterminată;
- Vizează și au voie să atragă un număr oricât de mare de investitori, care, de regulă, nu au o limită minimă cu privire la suma pe care o pot investi.
- Unele unități la fonduri deschise pot fi listate la bursă. Acestea sunt numite ETF (Exchange-traded funds - vezi „Ghid ETF” pe site-ul BVB).

Fonduri închise

- Permit cumpărarea/răscumpărarea de unități de fond doar în anumite intervale de timp clar determinate prin documentele de funcționare.
- De regulă, au o durată de viață determinată, prevăzută în documentele fondului, la încheierea căreia, fondul se lichidează, iar valoarea rezultată este împărțită deținătorilor de titluri proporțional cu deținerea fiecăruia.
- Se adresează unui număr relativ redus de investitori (mai puțin de 200 potrivit legislației în vigoare), cărora, de regulă, le este impusă o sumă minimă, dacă vor să investească.
- Pot fi listate la bursă.

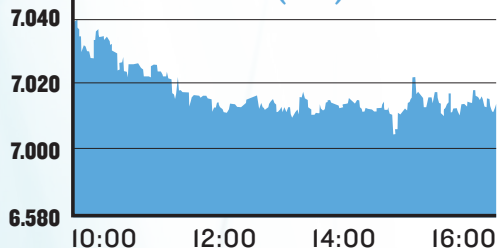
Notă:

În această categorie pot intra și AOPC-urile (Alte Organisme de Plasament Colectiv), organizate ca S.A, societăți pe acțiuni, cu domeniu de activitate investițiile financiare. Pe bursă se tranzacționează acțiunile acestora, adică vor fi asimilate pieței reglementate pentru acțiuni.

Primul ETF a fost lansat la Bursa de Valori București în anul 2012 și

urmărește componența indicelui BET, al celor mai lichide zece acțiuni de la BVB.

Indicii bursieri (BET)

Indicii bursieri reflectă evoluția pieței, a preturilor acțiunilor care intră în componența lor. Indicii Bursei de Valori București sunt calculați și publicați în timp real pe site-ul BVB, dar și pe site-urile partenerilor săi (brokeri, distribuitori de date ș.a.). În general, indicii pot fi calculați fie pentru ansamblul unei piețe bursiere, sau după alte criterii, sectoare de activitate ale economiei etc.

BET	7.034,90	49,43	0,71%	BET-FI	31.377,97	81,62	0,26%
BET-TR	7.682,28	53,98	0,71%	BET-NG	702,28	3,60	0,51%
BET-BK	1.297,95	8,56	0,66%	BET-XT	634,33	3,99	0,63%
BET PLUS	1.042,19	6,59	0,64%	ROTX	13.148,26	176,62	1,36%

CEI MAI IMPORTANȚI INDICI AI BURSEI DE VALORI BUCUREȘTI SUNT:

BET - cel mai important indice. Cuprinde primele 10 acțiuni românești în funcție de lichiditate de la BVB. Indicele BET nu include și acțiunile celor cinci SIF-uri;
BET-TR - este un indice de tip "total return", având compoziția indicelui BET, dar care include și dividendele distribuite de companiile din componența sa;
BET-BK - cuprinde primele 25 de acțiuni în funcție de lichiditate, printre care titlurile SIF-urilor, acțiunile Fondului Proprietatea, dar și titlurile băncii austriece Erste Group Bank (EBS). Acest indice poate fi folosit ca referință de administratorii de fonduri, dar și de alți investitori instituționali;
BETPlus - cuprinde 40 de acțiuni românești, mai puțin SIF-urile, determinate în baza lichidității, până la o anumită valoare a unui coeficient de lichiditate;
BET-FI - include doar acțiunile celor cinci SIF-uri și titlurile Fondului Proprietatea (FP);
BET-NG - este indicele acțiunilor companiilor din sectorul energetic;
BET-XT - înglobează cele mai lichide 25 de acțiuni românești în funcție de lichiditatea de la BVB, inclusiv titlurile SIF-urilor și acțiunile Fondului Proprietatea;
ROTX - cuprinde cele mai lichide acțiuni de la BVB. Este calculat și diseminat de Bursa de Valori din Viena.

Ce sunt produsele structurate/certIFICATELE?

Produsele structurate combină caracteristicile mai multor tipuri de instrumente financiare cu scopul de a remodela riscul de piață. Aceste produse sunt de interes atât pentru speculatorii, cât și pentru protecția și diversificarea portofoliului. Produsele structurate au la bază un activ suport precum acțiuni, un indice bursier sau valutar, o rată a dobânzii, o marfă, coșuri sau com-

binaii formate din aceste instrumente sau valori, precum și orice alt activ sau indicator. Evoluția prețului certificatului este, astfel, strâns legată de evoluția instrumentului/activului la care se raportează.

CertIFICATELE sunt produse financiare emise, de regula, de instituții financiare (bancare sau non-bancare), cum ar fi băncile, societăți de servicii de investiții financiare sau alte tipuri de firme de investiții.

La BVB sunt disponibile la tranzacționare certificate de investiție (denumite și certificate Index), certificate turbo și certificate cu capital protejat. Pentru mai multe detalii despre aceste instrumente este recomandat să consultați „Ghidul de Certificate” pus la dispoziția investitorilor pe site-ul BVB la secțiunea materialelor educaționale.

CUM ALEG BROKERUL/ INTERMEDIARUL CARE SĂ MĂ REPREZINTE?

Accesul la investițiile prin instrumentele listate la Bursa de Valori București se realizează prin intermediul Societăților de Servicii de Investiții Financiare (SSIF) și a băncilor autorizate să tranzacționeze la BVB, pe scurt prin brokeri/intermediari autorizați.

Lista intermediarilor autorizați este disponibilă pe site-ul www.bvb.ro, în cadrul secțiunii intermediari, unde pot fi accesate și informații agregate, lunare sau anuale, care indică valoarea tranzacțiilor realiza-

te de aceștia, cu scopul de a ajuta investitorii să își formeze o idee despre tabloul intermediarilor la piață și activitatea lor.

În această listă sunt disponibile datele de contact ale intermediarilor, firme de brokeraj și bănci care sunt autorizați și au dreptul să tranzacționeze la Bursa de Valori București, urmând ca la vizitarea site-urilor de prezentare individuale ale intermediarilor să poată fi accesate informații detaliate cu privire la serviciile oferite, acces la cotațiile acțiunilor, alte informații necesare precum nivelul comisioanelor practicate, modalitatea de transmitere a ordinelor de tranzacționare (prin platforma on-line, telefon, fax sau email), etc.

După selectarea unui intermediar care întrunește cerințele viitorului investitor, este indicată o întâlnire cu un agent pentru servicii de investiții financiare (broker) angajat al intermediarului respectiv (firma de brokeraj sau banca) pentru obținerea unor informații suplimentare.

ATENȚIE LA:

- firmele de brokeraj care vă promit câștiguri rapide și consistente prin tranzacționarea pe piața de capital. Pentru siguranța investițiilor dumneavoastră este recomandabil să verificați dacă intermediarul care v-a contactat este înscris în Registrul Autorității de Supraveghere Financiară (ASF). **Lista intermediarilor autorizați de ASF** poate fi de asemenea accesată atât pe site-ul instituției (www.asfromania.ro), cât și pe site-ul Bursei, la www.bvb.ro, secțiunea Intermediari.

Pentru tranzacțiile la Bursa de Valori București trebuie să apelați doar la **intermediarii autorizați să tranzacționeze la BVB**

Contul de investiții

După alegerea brokerului, pentru tranzacționare, brokerul vă deschide un cont de investiții care va

identifica practic beneficiarul final al activelor (acțiuni, obligațiuni, unități de fond, certificate etc). Cele mai răspândite tipuri de conturi sunt de tip Asistat și Discreționar.

CELE MAI UTILIZATE TIPURI DE CONTURI

Regular/Asistat	Discreționar
<ul style="list-style-type: none">Investitorul ia toate deciziile de investiție și propune momentele de achiziție și acțiunile care se doresc a fi cumpărate.Ordinele pot fi transmise folosind internetul prin intermediul unei aplicații de tranzacționare on-line, sau direct la sediu, prin fax, email sau telefon, în acest din urma caz convorbirea urmând să fie înregistrată.Suma minimă inițială variază de la un intermediar la altul.Comisioanele sunt negociabile în funcție de suma investită inițial și frecvența și mărimea tranzacțiilor.	<ul style="list-style-type: none">Brokerul poate lua decizii de investiție fără a avea acordul investitorului. Acest tip de cont este preferat de obicei de investitorii care nu au prea multă experiență pe piața de capital sau nu au destul timp pentru a cerceta piața.Structura portofoliului va fi realizată în conformitate cu profilul investițional al clientului, profil realizat în prealabil pe baza unui chestionar, la deschiderea contului.Suma minimă de deschidere de cont este în general mai mare decât cea cerută pentru un cont de tip regular.Comisionul ia o formă diferită, negociabilă, prin care clientul plătește inclusiv un comision de succes (doar pentru profitul care depășește un anumit standard de evaluare). Acest comision este un element de stimulare pentru administratorul de cont, motivat astfel să obțină un randament cât mai mare pentru clientul său.
<p>Documentele la baza contului de investiții sunt:</p> <ul style="list-style-type: none">contractul de intermediere și anexe,cererea de deschidere de cont,chestionar investițional (prin care se stabilește profilul investițional al clientului).	<p>În plus față de documentele semnate la un cont de tip regular, se adaugă un document prin care clientul mandatează agentul să îi administreze portofoliul.</p>

Comisionul pe tranzacție reținut de intermediar include comisioanele plătite pentru accesarea pieței al cărei operator este Bursa de Valori București (BVB), al cărei supraveghetor este Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF) și al cărei agent de livrare este Depozitarul Central

Indiferent de tipul de cont, investitorul în calitate de titular, are în orice moment, control asupra activelor sale – bani sau instrumente financiare (acțiuni, obligațiuni etc).

Tipuri de ordine de tranzacționare

Ordinul la Piață este folosit în situația în care clientul îi transmite brokerului să îi cumpere sau să îi vândă o parte din acțiuni sau alte titluri din portofoliu la prețul curent, numit prețul pieței. Prețul la care este executat ordinul este cel mai bun preț găsit în piață, la ordinele de sens contrar (cel mai bun preț

de cumpărare, pentru un ordin de vânzare și, respectiv, cel mai bun preț de vânzare, pentru un ordin de cumpărare din partea clientului).

Clientul poate da un **ordin limită**, indicându-i brokerului să cumpere sau să vândă doar la prețul indicat sau unul mai bun.

Ordinul stop presupune situația în care clientul transmite brokerului să cumpere sau să vândă la prețul pieței, odată ce titlurile vizate ating un anumit preț țintă, numit și preț stop. Astfel de ordine sunt plasate în special pentru a limita pierderile sau pentru a proteja profitului.

În timpul unei ședințe de tranzacționare, prețul majorității acțiunilor din piața reglementată are un "tunel", adică are o limită de variație și poate deci oscila cu +/- 15% față de ultimul preț de referință.

Totuși, pentru un număr de 16 companii, limita de variație poate fi extinsă până la 40%.

Acestea sunt acțiunile din componența indicelui BET, titlurile celor cinci societăți de investiții financiare (SIF) și acțiunile Erste (EBS).

În cazul tranzacționării certificatelor turbo, variațiile pot fi chiar mai ample în decursul unei singure zile, unele produse structurate neavând stabilită o limită de variație.

INSTITUȚIILE DIN ARHITECTURA PIEȚEI DE CAPITAL DIN ROMANIA REFERINȚE

Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF) - este autoritatea care supraveghează și reglementează piața financiară non-bancară, respectiv piața de capital, piața pensiilor private și piața asigurărilor.

www.asfromania.ro

Principalul operator de piață este reprezentat de **Bursa de Valori București**.

www.bvb.ro.

Din Grupul financiar al Bursei de Valori București, mai fac parte:

- **Depozitarul Central** asigură compensarea și decontarea tranzacțiilor cu instrumente financiare, precum și evidența registrelor societăților emittente. www.depozitarulcentral.ro
- **Fondul de Compensare a Investitorilor** colectează și administrează contribuțiile membrilor pentru cazul în care va fi nevoie de compensarea creanțelor investitorilor provenind din incapacitatea unui membru de a restitui fondurile bănești și/sau instrumentele financiare datorate sau aparținând investitorilor, deținute și/sau administrate în numele acestora în cadrul prestării de servicii de investiții financiare. www.fond-fci.ro
- **Institutul de Guvernare Corporativă** organizează seminarii de informare a companiilor emittente. www.guvernatacorporativa.ro
- **Casa de Compensare București** efectuează operațiuni de înregistrare, garantare, compensare și decontare a tranzacțiilor cu instrumente financiare derivate încheiate pe piața reglementată la termen, administrată de Bursa de Valori București. www.casadecompensare.ro